

Kommunstyrelsen
Anna Jungmarker
Epost: anna.jungmarker@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Svar på motion från (V) om att utlysa klimatnödläge i Västerås

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionens första att-sats avslås
2. Motionens andra att-sats bifalls
3. Motionens tredje att-sats bifalls

Ärendebeskrivning

Anna Maria Romlid (V), Hawar Asaiesh (V), Olle Kvarnryd (V), Shiar Mala Said (V) och Harri Åman (V) har i en motion med rubriken Motion från (V) om att utlysa klimatnödläge i Västerås föreslagit

1. Att Västerås stad erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge fram tills det att världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås.
2. Att Västerås stad i en informationskampanj redovisar de åtgärder som kommunen gör och avser att göra för att uppfylla Parisavtalets krav, samt vad det lokala näringslivet och medborgarna kan göra.
3. Att Västerås stad ska prioritera samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att bygga upp kompetens och best practice kring klimatarbetet.

Kommunfullmäktige har den 3 oktober 2019 §262 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

1. Motionens första att-sats avslås
2. Motionens andra att-sats bifalls
3. Motionens tredje att-sats bifalls

Beslutsmotivering

Bakgrund

Begreppet nödläge kopplat till klimatförändringar började användas i olika rapporter och böcker om klimatfrågan under början av 2000-talet och termen togs därifrån upp av klimatförespråkare som ville visa vad som behövdes för att återställa ett säkert klimat. Rörelsen kommer från Australien där parlamentet under 2016 var först med att hantera ett förslag om att utlysa klimatnödläge. Australien har dock ännu inte utlyst klimatnödläge som land.

I december 2016 utlyste däremot Darebin i Australien klimatnödläge som den första kommunen i världen. Flera andra länder, städer och kommuner har följt efter och i dagsläget är det över 2000 lokala myndigheter världen över som utlyst klimatnödläge¹.

Även Europaparlamentet har antagit en resolution i vilken ledamöterna framhåller att Europa och resten av världen just nu upplever ett klimatnödläge.

Det finns inte en bestämd definition av begreppet klimatnödläge men de australiensiska förespråkarna som startade uppropet beskriver det som en kampanj med målet att utlysa klimatnödläge och mobilisera samhällsomfattande resurser i tillräcklig skala och snabbhet för att skydda civilisationen, ekonomin, människor, arter och ekosystem.

Svenska kommuner

Flera svenska kommuner har diskuterat förslag om utlysning av klimatnödläge. Medan några kommuner bifallit förslagen har de flesta andra avslagit dessa. Även formuleringen av om klimatnödläge ska utlysas, erkännas eller konstateras och vad det skulle innebära i praktiken har diskuterats. Några exempel från kommuner som diskuterat frågan följer nedan.

I Malmö stad resonerade man att om klimatnödläge skulle utlysas kan det också medföra ett kompensatoriskt ansvar för kommunen vilket skulle bli ekonomiskt omöjligt. Här valde istället kommunstyrelsen att ta beslut om att konstatera klimatnödläge och fortsätta genomföra åtgärder som ger verklig miljönytta åt kommunen. Även i Växjö kommun har man valt att konstatera att klimatnödläge råder.

Lunds kommun har beslutat om klimatnödläge. Beslutet blev att erkänna att globalt klimatnödläge råder. Att man här valde att lägga till globalt beror på att man ville lyfta klimatnödläget från den lokala nivån. Kalmar kommun har också tagit beslutet att konstatera att klimatnödläge råder globalt.

Stockholm stad står bakom initiativet Global Green New Deal som ger en inramning till hur städer behöver arbeta för att möta den globala klimatkrisen. Initiativet är utvecklat av det globala nätverket C40 som samlar de största städerna i världen i arbetet för att bekämpa klimatförändringar. Initiativet handlar om att erkänna att världen befinner sig i ett klimatnödläge. Man har dock inte tagit något beslut om klimatnödläge för Stockholm.

I Oskarshamn, Solna, Umeå, Sigtuna, Mariestad, Göteborg, Tomelilla, Järfälla och Mora med flera har klimatnödlägesfrågan varit uppe för beslut men fått avslag. Flera av dessa kommuner anser att begreppet klimatnödläge är problematiskt eller att beslutet bör tas på en annan nivå med större möjligheter att påverka klimatutsläppen.

Åsikter om och definition av klimatnödläge

Åsikterna om att utlysa klimatnödläge går isär. Medan vissa anser att en utlysning visar på ett tydligt ställningstagande där man erkänner allvaret och omfattningen av klimatproblemen och agerar för att minska klimatutsläppen menar andra att det mest är tomma ord och att besluten inte får någon

¹ <https://climateemergencydeclaration.org/>

egentlig effekt. Det finns också farhågor från en del håll att ordet nödläge kan skapa onödig oro eftersom detta är ett begrepp kopplat till akuta kris- och katastroftillstånd och hur länge kan man ha ett nödtillstånd? Det gör inte saken lättare att en gemensam definition av vad ett klimatnödläge är och vad det innebär saknas.

I Västerås har vi idag ett program för ekologisk hållbarhet vars huvudmål är att skapa ett ekologiskt hållbart Västerås och vi har ett klimatprogram med mål och åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. En ny handlingsplan för energi och klimat är också på gång. Det finns även en koldioxidbudget framtagen, vilket är ett annat sätt att räkna på vad som krävs för att vi ska kunna nå klimatmålen. Oavsett vilket sätt man räknar på är klimatutmaningen stor och vi behöver göra mer för att nå Västerås mål. Vi kommer fortsätta jobba aktivt för att Västerås ska minska sin påverkan på klimatet både som organisation och som geografiskt område.

Med tanken på begreppets otydlighet och tveksamma effekt samt att Västerås redan har beslutade klimatmål bedöms det att utlysa ett klimatnödläge inte är rätt väg att gå.

Informationskampanj

En informationskampanj kräver resurser för planering och genomförande av kampanjaktiviteter. I dagsläget finns inte resurser för någon större kampanj men information om åtgärder som ska genomföras inom ramen för den nya handlingsplanen för klimat kommer att finnas via vasteras.se. Handlingsplanen är tänkt att få ett nytt format som nås via en webb där det blir lättare att se vilka åtgärder som ska genomföras och vilka utsläppssektorer åtgärderna kopplar mot. I handlingsplanen kommer också möjligheten finnas för företag att bidra med sina åtgärder. Vad invånarna kan bidra med finns det idag många externa aktörer som informerar om och ett samarbete med någon av dessa skulle kunna vara ett sätt att utveckla detta. Information till företag, föreningar och invånare erbjuds också via den kommunala energi- och klimatrådningen.

Samarbeten

Samarbeten med andra kommuner sker idag i olika former. Vi är bland annat medlemmar i föreningen Klimatkommunerna som samlar svenska kommuner och regioner som jobbar aktivt med lokalt klimatarbete. Här genomförs olika klimatprojekt och erfarenhetsutbyte sker även via ett tjänstepersonsnätverk. På klimatanpassningsområdet kommer Västerås att delta med utvecklingen av Sätra i ett Vinnova-projekt tillsammans med bland annat Stockholm stad.

De senaste åren har Västerås inte haft något internationellt samarbete på klimatområdet men tidigare har det bland annat funnits ett klimatsamarbete med de nordiska vänorterna. Internationella samarbeten, till exempel EU-projekt, kan vara ett bra sätt att utbyta erfarenheter och testa lösningar i olika miljöer för att se vilken som skulle passa Västerås bäst. Det gäller dock att hitta samarbeten som passar in i Västerås utveckling och som inte medför en för stor administrativ belastning.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslut i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

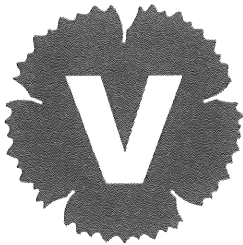
Bedömningen är att inte utlysa klimatnödläge vilket då inte medför några kostnader. En informationskampanj anpassas till de personella och ekonomiska resurser som finns för klimatarbetet.

Hållbar utveckling

Arbete med klimatfrågan och specifikt minskade utsläpp av växthusgaser påverkar alla 17 hållbarhetsmål i en positiv riktning. Klimatförändringarna är ett hot mot hela vår civilisation men ändå fortsätter utsläppen att öka och vi riskerar en genomsnittlig global uppvärmning på över två grader. Det skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, matproduktion, mänsklig säkerhet, vattentillgångar, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

Helene Öhrling
Stadsdirektör

Christin Tjärnheden
Direktör Strategisk
sammanslutning

Motion till Västerås kommunfullmäktige

Utlys klimatnödläge i Västerås

De flesta politiker i Västerås säger att klimatet är viktigt och kommunen har också flera styrdokument om klimatet. Men utmaningarna vi står inför är så stora och brådskande att vi tyvärr ännu inte kan säga att vi gör det som krävs.

I Parisavtalet 2015 beslutade världens nationer att temperaturökningen bör begränsas till max 1,5 grader. I nuläget tyder ingenting på att detta mål kommer att nås. Istället är vi på väg mot en katastrofal uppvärmning på mellan 3 och 5 grader.

I hundratals städer och länder världen över har man utlyst ett klimatnödläge och för en tid sedan blev Storbritannien först med att låta parlamentet göra det. Idén har framgångsrikt förts upp på agendan av klimatrörelsen Extinction Rebellion som vill använda ett sådant nödläge som startskott för en mer handlingskraftig omställning.

Lokala myndigheter kan spela en avgörande roll i att nå en global krislösning. Allt fler länder, städer och kommuner världen över deklarerar nu klimatnödläge och det är hög tid för Västerås stad att göra detsamma.

En informationskampanj i samband med utlysningen av nödläget kan ha stor effekt. Syftet är att upplysa medborgarna om vad som görs från kommunens håll och vad de kan göra själva. Naturligtvis bör åtgärderna vara väl förankrade i den samlade klimatforskningen.

Vi föreslår därför Västerås kommunfullmäktige att besluta:

att Västerås stad erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge fram tills det att världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås.

att Västerås stad i en informationskampanj redovisar de åtgärder som kommunen gör och avser att göra för att uppfylla Parisavtalets krav, samt vad det lokala näringslivet och medborgarna kan göra.

att Västerås stad ska prioritera samarbete med andra kommuner nationellt och internationell för att bygga upp kompetens och en best practice kring klimatarbetet.

Anna Maria Romlid
Anna Maria Romlid

Hawar Asaiesh
Hawar Asaiesh

Olle Kvarnryd
Olle Kvarnryd

Shiar Mala Said
Shiar Mala Said

Harri Aman
Harri Aman